

-Siyavuş müəllim, Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranmasının 30-cu ildönümü münasibəti ilə sizi təbrik edir və partiyanın qurucularından biri olaraq xatirələrinizi bizimlə bölüşməyinizi istərdik. Hər şey necə başladı?

-Yeni Azərbaycan Partiyasının 30 illiyi ilə bağlı bütün xalqımızı və partiyamızın Sədri, Prezident İlham Əliyev başda olmaqla təşkilatın rəhbərliyini, həmçinin qızıl fondumuz olan "91"-ləri təbrik edirəm. Ümumiyyətlə, bu yubiley ili bütövlükdə partiyaımızın xidmətində olan bütün insanların bayramıdır. YAP 30 ildə Azərbaycan üçün çox böyük işlər gördü və bu gün də həmin işlərini uğurla davam etdirməkdədir. Çünki partiyanın təməli elə bir insan, elə bir dahi şəxsiyyət tərəfindən qoyulub ki, məhz o düzgün təməlin üzərində Yeni Azərbaycan Partiyası inkişaf edir, yüksəlir, şaxələnir.

"Xalqı sırf gələcəyə doğru aparan, dövləti, dövlətçilik maraqlarını qoruya biləcək bir partiya yox idi"

**"SƏS" qəzetinin müsaibi
Yeni Azərbaycan
Partiyasının üzvü, Milli Məclisin Regional
məsələlər komitəsinin sədri Siyavuş Novruzovdur**

Mənim çox yaxşı xatirimdədir, o vaxtı ictimai-siyasi vəziyyət tələb edirdi ki, belə bir partiya yaransın. Bilirsiniz ki, Azərbaycanda hərə-mərclik idi, ölkədə çoxpartiyalı sistemin yaranması başlamışdı, amma hərə bir siyasi yön götürürdü - biri millətçi, biri sosial-demokrat, biri Türkiyədə olan partiya adlarını gətirib qoyurdu, məsələn, Doğru Yol, Ana Vətən və s. Onlar öz təşkilatlarını Türkiyədəki partiyaların adları ilə müqayisə edirdilər. Yəni ortada bir xalqı özündə cəmləşdirən, birləşdirən, xalqın maraqlarına xidmət göstərən, xalqı sırf olaraq gələcəyə doğru aparan, dövləti, dövlətçilik maraqlarını qoruya biləcək bir partiya yox idi.

Hərəkət amili isə aydın idi ki, hərə bir tərəfdən yığışmışdı və o da ümumi maraq çərçivəsində quruldu. Ölkənin dar gündəki hərəkət zamanı o vaxtkı "KQB" agentləri, SSRİ və Rusiya kəşfiyyatının nümayəndələrinə sadəcə xalq da qoşulurdu ki, onların heç nədən xəbərləri yox idi. Ona görə də hərəkətdəki bir sıra adamlar onu istedikləri tərəfə çəkirdilər.

-Həmin vaxtlar hərəkətdə tələblər də çoxluq təşkil edirdi...

-Bəli, mən də o zaman hərəkətdə idim və hüquq fakültəsində təhsil alırdım. O zaman biz "Əlincə" Xeyriyyə Cəmiyyəti yaratmışdıq. Cəmiyyətin əsas funksiyası sərhəd rayonlarında sosial-iqtisadi vəziyyətə, eləcə də erməni terrorundan əziyyət çəkən insanlara yardım etmək məqsədini daşıyırdı. Məhz həmin vaxtlarda Heydər Əliyevin hüquqlarının müdafiəsi məsələsi gündəmə gətirildi. İlk növbədə qeyd edirəm ki, Heydər Əliyevə Bakıda imkan verilmədiyi üçün Naxçı-

"Heydər Əliyev dedi ki, sədaqətin, məhəbbətin ölçü vahidi zamandır"

**"SƏS" qəzetinin müsaibi
Yeni Azərbaycan**

vana getdi. Bu tarix hamıya məlum olduğuna görə həmin məsələnin üzərində geniş şəkildə dayanmıram. Lakin Ulu Öndər Naxçıvanda olarkən belli qüvvələr onu Naxçıvanda da blokada almağa cəhd göstərdilər.

"Qəzetin adı da ona görə "SƏS" qoyulmuşdu ki, o Heydər Əliyevin səsini ictimaiyyətə, xalqa çatdırmalıydı"

Ümumiyyətlə, hansısa mətbu orqanda və s. Heydər Əliyev adının getməsinə qadağa qoyulmuşdu. Məhz həmin ərəfələrdə "Əlincə" Cəmiyyəti "SƏS" qəzetini dərc etməyə başladı və bu tarixi qəzet ilk mətbu orqanlardan idi ki, Heydər Əliyevin təbliğatını aparmağa başladı. Sonradan "İki sahil", "Aydınlıq" qəzetləri də bu istiqaməti tutdular, amma "SƏS" qəzeti ilk olaraq belə bir cəsarətli addımını atdı. Qəzetin adı da ona görə "SƏS" qoyulmuşdu ki, o Heydər Əliyevin səsini ictimaiyyətə, xalqa çatdırmalıydı. Mən həmin vaxt qəzetin təsisçisi, eləcə də onun çıxmasına məsul şəxs idim. O dövrlərdə "SƏS" qəzeti ayrı-ayrı şəxslərin Ulu Öndər Heydər Əliyev haqqında məqalələrini, çağırışlarını və bəyanatlarını yaymağa başladı. Məsələn, rəhmətlik Zahid Qaralovun "Heydər dağına kölgə salmaq olmaz" yazısı, yaxud Kərim Kərimovun, eləcə də digər tanınmış şəxslərin, ziyalılardan, elm və mədə-

niyyət xadimlərinin yazıları nəhəng oxucu auditoriyasına çatdırılırdı. Artıq insanlar da anlamağa başladılar ki, Heydər Əliyev xalqın, ölkənin xilaskarı olaraq Naxçıvandır və onun sayəsində xalqımız, dövlətimiz düşüdüğü ağır böhrandan çıxmağa bilər.

İkinci tərəfdən, Naxçıvanın Ali Məclisinin Sədri kimi Ümummilli Liderin orada qəbul etdiyi qərarları da "SƏS" qəzeti dərc edirdi. Halbuki, həmin qərarlar "Azərbaycan" qəzetində dərc edilmişdi, amma bu edilmirdi. Bu baxımdan, "SƏS" qəzetində həmin qərarların dərc edilməsi çox çətin idi. Təsəvvür edin ki, elə olurdu ki, mən həftədə bir dəfə Naxçıvana uçurdum və oradan həmin qərarları gətirirdim və yüz minlərlə senzurdan keçirirdik. Hansı ki, bu gün demokratiyadan danışanlar Naxçıvan Ali Məclisinin qərarlarının dərc olunmasına icazə vermişdilər, çünki orada Heydər Əliyevin imzası dayanırdı. Hansı ki, bütün bunlar feldyeger xidmətinin borcu idi, amma bu xidmət göstərilmirdi. Ona sərt qadağa qoyulmuşdu. Həmin vaxtlar Moskvadan müxtəlif qəzet və jurnallar gəlirdi ki, Heydər Əliyev onları mütləq etməli, oxumalıydı. Həmin vaxt həmin qəzet və jurnallar da Naxçıvana əl ilə aparılırdı, çatdırılırdı.

-Bildiyimizə görə, Heydər Əliyev "SƏS" qəzetinin əməkdaşları ilə telefon danışqları aparır, əlaqə yaradırdı, sizin onunla telefon danışqlarınız olubmu?

-Bəli, belə hallar olurdu və kiçik bir xatirəm də sizinlə bölüşmək istərdim. İlk dəfə Heydər Əliyev Naxçıvandan zəng edərkən telefonu təsadüfən mən qaldırmışam. Hətta bir dəfə belə bir hadisə yaşanıb: bildiyimiz kimi, o vaxtlar şəhərlərarası telefon danışqları bir mərkəzdən birləşdirilirdi. Yəni zəng edən kimliyi, haradan zəng etməsi əvvəlcədən məlum olurdu. Ulu Öndər isə birbaşa zəng etdi və mən telefonu qaldıranda onun səsini tanımadım.

"Ona dərhal dedim ki, həyəcandan səsım"

tutulub, gəlin danışın, xəttin o biri başında Heydər Əliyevdir!"

O, bəzi şəxslərin adlarını soruşdu, kimin redaksiyada olduğunu sual etdi ki, danışsın. Mən də özüm-özümə düşündüm ki, axı zəng edən şəxs bu adamların adlarını haradan tanıyır. Nəticədə soruşanda danışan kimdi, həmin şəxs cavab verdi ki, danışan Heydər Əliyevdi və mən özümü həmin an itirdim, telefonun dəstəyini özüm də bilmədən, həyəcandan kənara atdım (gülür-R.R.) Yaxşı ki, həmin an qəzetin baş redaktoru Ağabəy Əsgərov orada idi. Ona dərhal dedim ki, həyəcandan səsım tutulub, gəlin danışın, xəttin o biri başında Heydər Əliyevdir!

Ancaq həmin hadisədən sonra redaksiyamıza uzun zəng gələndə bildirdim ki, Ulu Öndərdir, Naxçıvandan zəng edir. O, zəng edərkən hal-əhval tuturdu, həminin kefini ayırı-ayırılıqda soruşurdu, vəziyyətlə maraqlanırdı, Bakıdakı vəziyyəti bizdən soruşurdu.

-Siyavuş müəllim, universitetdə təhsil alarkən həmin təhsil müəssisəsinin ayrı-ayrı məsul şəxsləri tərəfindən "SƏS" qəzetində çalışmağınıza qarşı basqılar olurdumu?

-Bir neçə dəfə olub. Həmin vaxtlar nəinki mənə, o cümlədən digərlərinə qarşı da silsilə basqılar, təzyiqlər, təqiblər baş verirdi. Mənə qarşı da bu kimi hallar yaşanıb. Allah rəhmət eləsin, Fərəməz Maqsudov, Murtuz Ələsgərov daim bizə bu məsələlərdə köməklik edir, imkan vermirdilər ki, ali təhsil müəssisəsindən xaric olunum. O vaxt universitetin rektoru Mirabbas Qasımov idi, Allah ona da rəhmət eləsin, birtəhər öz köməkliyini göstərərək müəyyən dərəcədə vəziyyətin qarşısını alırdı. Lakin onu da deyim ki, əsas tapşırıqlar yuxarıdan gəlirdi. Bizim nə qədər ziyalılarımızı, professorlarımızı döydülər, repressiyalara məruz qoydular ki, onlar Heydər Əliyevin müdafiəsinə qalxırlar və s.

Ardı Səh. 11

Əvvəlki Səh. 10

Yeri gəlmişkən, həmin ərəfələrdə yaş senzinin - 121-ci maddənin ikinci bəndinin aradan qaldırılması tələbi ilə mitinqlərə də başlamışdıq. Orada əlavə olunmuşdu ki, 70 yaşından yuxarı olan şəxslər prezident seçilə bilməzlər. Halbuki, adətən dünya praktikasında aşağı hədd qoyurdular, yuxarı həddə heç bir maneələr yox idi. Ona görə də bu, bilavasitə Heydər Əliyevə qarşı tərtib edilən bir baryer cəhdi idi.

“MSK-ya getdik və bizə bildirdilər ki...”

Biz Ali Sovetin qarşısında 20 gündən artıq mitinqlər keçirdik. O zaman təşkilatçılar Əli Nağıyev, Murtuz Ələsgərov, Səfiyar Musayev, Sirius Təbrizli, Xəlil Rza Ulutürk və eləcə də partiyamızın İdarə Heyətində və s. orqanlarında olan digər ilk insanlar idi. Heydər Əliyevin namizədliyini o vaxt idarə və müəssisələr irəli sürürdülər. O vaxt 300-dən artıq idarə və müəssisə Ulu Öndərin prezidentliyə namizədliyini irəli sürmüşdülər. Və heç bir təşkilat digər namizədlər üçün bu qəddər sayda dəstəklilər tapa bilməmişdilər. Lakin MSK-ya getdik və bizə bildirdilər ki, məhz 121-ci maddənin 2-ci bəndi olduğuna görə onun namizədliyini qeydə ala bilmərik. Belli idi ki, bu, AXC-Müsavat cütlüyü idi və o zamankı iqtidar ola-

müzakirə etsin, təklif irəli sürsün. Həmin vaxt Heydər Əliyev bildirdi ki, “Mən artıq bir partiyanın üzvü olmuşam” və bir qəddər tərəddüd etdi. Lakin sonrakı proseslər Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis edilməsinə və partiyanın Sədrinin Heydər Əliyev olmasına zərurət yaratdı.

-Siyavuş müəllim, bəs partiya yaradı-larkən qeyri adlar üzərində də müzakirələr aparıldı mı?

- Çox adlar var idi. Məsələn, biz Doğru Yol Partiyası adı üzərində də dayanmışdıq. Bildiyimiz kimi, Heydər Əliyev o zamanlar Süleyman Dəmirəllə dostluq və qardaşlıq münasibətində idi. Məhz “Ümid” körpüsünün açılışı ərəfəsində təklif etdik ki, yaradılacaq partiyanın da adı Doğru Yol adlandırılınsın. Lakin biz bu qərarı verənə qəddər Tamerlan Qarayev 1992-ci ilin iyun ayında Doğru Yol Partiyasını yaratdı. Artıq bu ad uyğun gəlmədi və sonradan bu səpkidə danışıqlar başladı, bayaq da dediyim kimi, Ümummilli Lider əvvəlcə tamamilə etiraz elədi.

“Ulu Öndər ümumi qaydada razılıq verdi ki, baxaq-görək necə olur, hələlik, gedin işləyin”

Ancaq Azərbaycanda vəziyyət get-gədə

lığı ilə hazırlandı və o insanlar arasında bölündü. Məsələn, mədəniyyət xadimlərini Sirius Təbrizli toplamalıydı. Ali təhsil müəssisələrindən Əli Nağıyev, Akademiyadan Fərəməz Maqsudov, Ağabəy Əsgərov imza toplamalıydı. Ümumiyyətlə, imzatoqlama kampaniyası bölünməyə də, bizim hamımız müxtəlif istiqamətlərdə fəaliyyət göstərən tanınmış şəxslərdən, ziyalılardan, gənclərdən və s. imzalar toplayırıq. Məsələn, Pedaqoji Universitetdə rəhmətlik Həsən Mirzəyev bu işlə məşğul olurdu, Rafael Allahverdiyev deputatlardan, Zahid Qaralov əslən Gürcüstandan olan ziyalılardan imza toplayırdı. Yəni, bu şəkildə qruplarımız fəaliyyət göstərirdilər ki, həmin prosesi qısa müddətdə tamamlayaq və qarşıda dayanan məqsədimizə nail olaq.

Lakin bir haşiyə çıxaraq onu da deyim ki, bir vaxtlar Heydər Əliyev çörəyi yeyənlər, Heydər Əliyevin vəzifəyə gətirdiyi adamlar, ən yüksək kürsülərdə oturan insanlar, Heydər Əliyevin xalq şairi, xalq artisti, xalq yazıçısı adları verdiyi şəxslərin əksəriyyəti imza atmaqdan imtina etdilər. Onların arasında yalnız iki insan öz imzalarını atdılar - Xəlil Rza Ulutürk və Zeynəb Xanlarova. Əgər soruşsanız deyə bilərəm ki, bu gün də Heydər Əliyevi dəstəkləmək üçün həmin müraciətə imza atmaqdan imtina edən şəxslərdən vəzifələrdə olanlar var.

-Siyavuş müəllim, hazırkı dövrdə hə-

artıq onun birmənalı gəlişidir. Bilavasitə Azərbaycan Xalq Cəbhəsi və onun rəhbərliyi - Əbülfəz Elçibəy də, İsa Qəmbər də və başqaları da bu faktı inkar edə bilməzlər ki, həmin hadisələrin arxasında məhz onlar dayanırdılar.

“Sonradan telefonçu qız Heydər Əliyevə ağlaya-ağlaya deyirmiş ki, Elçibəylə danışıqlarının ardınca o, Naxçıvandakı qiyamçı AXC üzvlərinə zəng edib məsələni tezləşdirməyi tələb edirdi”

Hətta Ulu Öndər özü bizə bəhs edirdi ki, o, Elçibəydən Naxçıvanda çevriliş etməyə cəhd göstərən adamlarının oradan yığıdırılmasını tələb edib. Həmin adamlar Naxçıvanın Daxili İşlər Nazirliyini, televiziyanı zəbt etmişdilər, həm də Ali Məclisə hücum etməyi planlaşdırırlar. Elçibəy danışıqlar zamanı vəd verdi ki, o qiyamçılarla danışıacaq və AXC üzvlərini geri çəkilməyə səsələyəcək. Lakin sonradan telefonçu qız Heydər Əliyevə ağlaya-ağlaya deyirmiş ki, Elçibəylə danışıqlarının ardınca o, Naxçıvandakı qiyamçı AXC üzvlərinə zəng edib məsələni tezləşdirməyi tələb edirdi. Fakt budur ki, Elçibəy burada ikili oyun oynayırdı. Bax, bu idi onların xisləti, həm də Heydər Əliyevdən çəkinmələri faktı. Lakin xalq da imkan vermədi ki, AXC öz istəyinə nail olsun. Xalq birmənalı olaraq Heydər Əliyevi müdafiəyə qalxdı, çevriliş cəhdini yatırdı.

O vaxt biz Elmlər Akademiyasının əsas binasında yığırdıq və Heydər Əliyevin müdafiəsi komitəsini yaratdıq. Komitənin sədri isə Zahid Qaralov seçildi. Biz dərhal bəyanat hazırladıq, o zamankı Prezident Aparatına müraciət olundu, nümayəndə heyəti ayrıldı ki, bu işlərə son qoyulsun. Amma artıq zərurət ona gəldi ki, partiya təcili şəkildə təsis olunsun.

“Birtəhər, kimin tanışı var idisə, yaxud digər imkanlar vasitəsi ilə cəmi 55 nəfər adamı 3-4 gün ərzində Naxçıvana apara bildik”

21 noyabrda partiyamız təsis olundu və biz adamları oraya çox çətinliklə apardıq. Bizim indiki səfirimiz Həsən Zeynalov o zaman Naxçıvanın daimi nümayəndəliyinin rəhbəri işləyirdi və onun da cəmi iki bronu var idi. Birtəhər, kimin tanışı var idisə, yaxud digər imkanlar vasitəsi ilə cəmi 55 nəfər adamı 3-4 gün ərzində Naxçıvana apara bildik. Bu iş də məsul mən təyin olunmuşdum. Yeni biletlərin əldə edilməsi, nümayəndələrin yola salınması, Naxçıvanda yerləşdirilməsi mənə tapşırılmışdı. Həmin vaxt orada yer də yox idi. Əksər nümayəndələr qonaq evində, bir hissəsi isə “Təbriz” mehmanxanasında yerləşdirilmişdi. O vaxt orada işıq, su, qaz yox idi, özü də möhkəm şaxtalı hava hökm sürürdü. Naxçıvan tam blokada dövrünü yaşayırdı. Orada bizə daha 500 nəfər Naxçıvanlılar qoşuldu və ümumilikdə 555 nəfərlə Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis konfransı keçirildi. Nəticədə, həmin təsis konfransından sonra bütün ölkə boyunca Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması prosesinə start verildi.

Ardı Səh. 12

“Heydər Əliyev dedi ki, sədaqətin, məhəbbətin ölçü vahidi zamandır”

raq bizə qarşı oyun oynayırdılar. Əgər onlar həqiqətən də demokratik seçki istəyirdilər-sə, demokratik seçki mühiti yaratmalıydılar, ancaq görüldüyü kimi, ortada hər hansı bir demokratiyadan danışmağa yer belə qoymamışdılar.

1992-ci ilin aprel-may ayları idi və MSK Heydər Əliyevin namizədliyini qeydə almadan sonra belə bir qərar qəbul olundu ki, onda Ulu Öndərin siyasətini dəstəkləyən tərəfdarları üçün bir siyasi təşkilat yaratmaq lazımdır. Həmin siyasi təşkilat da Yeni Azərbaycan Partiyası oldu. Mən indiyə qədər həmin mitinqdəki portretləri, plakatları, meqafonu, şüarları saxlayıram. Həmin vaxtlarda isə yataqxanada yaşayırdım və gətirib oraya yığırıdım və səhər tezdən yenidən Ali Sovetin binasına apararaq orada mitinqlərimizi davam etdirirdik.

“Maraqlısı da budur ki, biz ikitərəfli hücumlara məruz qalırdıq”

20 gündən artıq mitinq keçirdik və sonunda silahlı basqın olundu. O vaxt Hacı Əbdülün də tərəfdarları bizə qarşı silahlı hücum elədi və mitinqi nə polis, nə də digər hüquq-mühafizə orqanı deyil, bir qoçu dəstəsi dağıtdı. Maraqlısı da budur ki, biz ikitərəfli hücumlara məruz qalırdıq - həm xalq cəbhəsi tərəfdarları, həm də Ayaz Mütəllibovun tərəfdarları bizə mane olmağa çalışırdılar.

Nəticə etibarili ilə belə qərar qəbul olundu ki, YAP yaransın. Bu olayın da tarixçəsi var. 1992-ci ilin may ayının 28-də “Ümid” körpüsünün açılışı idi. Həmin vaxt Fərəməz Maqsudov Türkiyədə idi və “Əlince” Cəmiyyətinin rəhbəri kimi onu qarşıya ölkəyə dəvət etmişdilər. Əli Nağıyev də açılışa gədə bilməmişdi. Ona görə də mən, Murtuz müəllim, Ziyafət Əsgərov, Munis bəy birlikdə körpünün açılışına getdik. Məhz həmin açılış ərəfəsində söhbət etdik ki, Murtuz müəllim partiya söhbətini Heydər Əliyevlə

gərginləşirdi və sonradan Bakıdan Naxçıvana üç qrup nümayəndə heyəti getdi və onların ikisində mən də iştirak etmişəm. Hər müzakirə çox geniş şəkildə, hətta saatlarla aparıldı. Sonra Fərəməz Maqsudov, akademik Ramiz Rzayev Heydər Əliyevlə görüşməyə getdi. Onlardan sonra isə Sirius Təbrizli tək getdi. Onların ardınca isə mən və Əli Nağıyev Naxçıvana getdik. Bütün bunlardan sonra Ulu Öndər ümumi qaydada razılıq verdi ki, baxaq-görək necə olur, hələlik, gedin işləyin və s. Biz Bakıya geri döndükdən sonra Sirius Təbrizli də dəvət etdik və biz Hacıbala Abutalıbovun laboratoriyasında toplandıq. Məhz orada apardığımız müzakirələrdən sonra Sirius Təbrizli təklif etdi ki, gəlin siyasi təşkilatın adını Yeni Azərbaycan Partiyası qoyaq. Amma buna qəddər Əli Nağıyev təklif etdi ki, Heydər Əliyevə müraciət qəbul olunsun və həmin vaxt Sirius Təbrizli “91”-lərin məşhur müraciətini hazırladı.

“Bir vaxtlar Heydər Əliyev çörəyi yeyənlər, Heydər Əliyevin vəzifəyə gətirdiyi adamlar, ən yüksək kürsülərdə oturan insanlar, Heydər Əliyevin xalq şairi, xalq artisti, xalq yazıçısı adları verdiyi şəxslərin əksəriyyəti imza atmaqdan imtina etdilər”

Əsas məsələ isə həmin müraciətin altında imzaların atılmasında idi. Müraciət “Azərbaycan Sizin sözünüzü gözləyir” baş-

min vaxt imza atmaqdan imtina edənlərlə qarşı-qarşıya gələrkən bu mövzu gündəmə gətirilmə?

-Dəfələrlə olub. Məsələn, birinci katiblər var idi ki, həm də deputat idilər. Məsələn, deputatlardan çox az adam imza atmışdı. Onların içində Mixail Zabelin, Eldar İbrahimov və daha bir neçə nəfər təşəbbüsümüzdə qoşuldular. Hansı ki, həmin vaxt Ali Sovetdə 350 nəfər deputat var idi və onların böyük əksəriyyətini vaxtilə Heydər Əliyev yüksək vəzifələrə çəkmişdi, onlar üçün uğurlu perspektivlər yaratmışdı. Onların içlərində rayon partiya komitəsinin sədrleri, ispal-komlar, nazirlər, nazir müavinləri, baş nazirin müavinləri, akademiklər var idi ki, əksər çoxluğuş imza atmaqdan yayındılar. Hətta Fərəməz Maqsudov o zamankı Riyaziyyat institutunun direktoru idi və qərargahımız da orada yerləşirdi, həmin müəssisədə çalışmışlar da Heydər Əliyevi dəstəkləməkdən imtina etdilər.

“Oktyabrın 24-də məqalə yenidən çap edilmişdi ki, Naxçıvanda çevrilişə cəhd olundu”

Jurnalist və mətbuat adamlarından da çox az bir hissə müraciətə qoşuldular. Onların içində Ağabəy Əsgərov, Vüqar Rəhimzadə, Rizvan Cəbiyev, Xeyrəddin Qoca, Ziya Paşa və daha bir neçə nəfər var idilər. Amma bütün bunlara baxmayaraq, “91”-lərin müraciəti qəbul olundu və Ümummilli Lider də onlara çox geniş xarakterli bir məqalə ilə cavab yazdı, həmçinin ölkənin düşdüyü ağır və böhtanlı vəziyyətdən çıxışı yollarını göstərdi. Oktyabrın 24-də məqalə yenidən çap edilmişdi ki, Naxçıvanda çevrilişə cəhd olundu. Məqsəd Heydər Əliyevin partiya yaratmasına imkan verməmək idi. Onlar yaxşı bilirdilər ki, partiyanın yaradılması

Əvvəli Səh. 11

-Təbii ki, Türkiyə qardaş ölkə idi və oradan Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasına dəstəklər göstərirdi, bəs başqa hansı xarici ölkələrdən hər hansı dəstək mesajları gəldi, ümumiyyətlə, belə mesajlar var idimi? Bütövlükdə proseslər hansı istiqamətdə inkişaf edirdi?

-Heydər Əliyevin nüfuzu onsuz da hər yere yayılmışdı və hətta həmin vaxtlar ABŞ-dan, o zamankı prezident Bill Klinton tərəfindən Boeing tipli humanitar yardım təyyarəsi Naxçıvana göndərilmişdi. Ümummilli Lider Naxçıvanda çox nəhəng işlər aparırdı. Yəni, Naxçıvandan yalnız Azərbaycan miqyaslı deyil, dünya miqyaslı işlər reallaşdırılırdı.

Digər tərəfdən, postsovet məkanında ilk olaraq Naxçıvanda keçmiş SSRİ-ordusu danışıqlar vasitəsi ilə tərkisilahlı oldu. Heydər Əliyev keçmiş nüfuzundan istifadə edərək Naxçıvandakı ordunun Rusiyadan, Belarussiyadan, Ukraynadan və SSRİ-nin keçmiş respublikalarından olan rəhbər və komandir heyətləri ilə danışıq, eləcə də onların ölkələri ilə, müdafiə nazirlikləri və s. strukturları da danışıqlar apardı, həmin komandir heyətləri üçün öz ölkələrində işlər tapdı, o dövrlərin nüfuzlu biznes adamları ilə əlaqələr yaradaraq onların mənzil və s. sosial tələblərini həll etdi.

“Naxçıvanın müdafiəsi də məhz bu silah-sursatlarla, texnikalarla təmin edildi”

Hansı ki, Naxçıvandakı silah və texnikaların hər biri Ermənistanla göndərilmək üçün nəzərdə tutulmuşdu. Lakin Heydər Əliyevin nüfuzu və qətiyyətli iradəsi sayəsində həm ordunun komandir heyətləri öz ölkələrinə göndərildi, həm də silah və texnikalar Naxçıvana təhvil verildi. Halbuki, bu silahlar sonradan bizə qarşı işlədilərək. Ancaq buna imkan verilmədi və Naxçıvanın müdafiəsi də məhz bu silah-sursatlarla, texnikalarla təmin edildi.

Türkiyə ilə körpünün açılışı isə Naxçıvana nəfəs yolunu bəxş etdi. Çox qısa müddətdə böyük bir körpü tikildi. Burada da Süleyman Dəmirəllə, Turqut Özalla olan münasibətlər dayanırdı.

AXC hakimiyyəti Bakıda oturub İranda bayraq sancmaq haqqında danışırdı və bu da təbii ki, qonşu ölkəni qıcıqlandırır. Lakin Heydər Əliyev Naxçıvandan İrana ticari əlaqələrini qurdu, bir sıra ehtiyaclar da İran vasitəsi ilə həll olundu.

“Viktor Çernomirdin Pənah Hüseynovu qəbul etməmişdi”

Rusiya ilə əlaqələr çox mütəşəkkil şəkildə qurulmuşdu. Hansı ki, Azərbaycanın o zamankı hakimiyyəti Rusiya Federasiyası ilə də münasibətlərini tamamilə korlamışdı. Heç yerdə səslənməyən daha bir məsələni xatırladım. O zaman baş nazir olmuş Pənah Hüseynovu Moskvaya göndərmişdilər və onda Rusiyanın baş naziri Viktor Çernomirdin onu heç qəbul etməmişdi.

Qeyd edim ki, Çernomirdin bir zamanlar Heydər Əliyevin tabeçiliyində işləmişdi, çox yaxşı da münasibətləri var idi. Həmin dövrlər həqiqətən də çox ağır və məşəqətli zamanlar idi. Azərbaycanın büdcəsi boşalmışdı, tamamilə süpürülmüşdü. Zavodlar, fabriklər dayanmışdı. Strateji ərzaq məhsulları qıtlığı özünün son həddini yaşıyırdı. Valyuta yox, milli valyuta da tədaviyə buraxılmamışdı. Dəmir yolları bağlı idi

“Heydər Əliyev dedi ki, sədaqətin, məhəbbətin ölçü vahidi zamandır”

və o zaman qiyam edən çəçenlər oradan - Şimali Qafqazdan keçən qatarlara hücumlar edirdilər. Tam bir qarışıq vəziyyət, tam bir anarxiya idi. Həmin vaxtlar isə bizim ən aktiv siyasi fəaliyyət vaxtlarımız olduğu üçün onların hər anı, hər dəqiqəsi yaddaşlarımızda həkk olunub.

“AXC-Müsavat hakimiyyəti yaxın və uzaq ölkələrlə münasibətləri korlamışdılar”

Məhz belə bir vəziyyətdə Ulu Öndər getdi Moskvaya və bir həftə Moskvada qaldı və danışıqlara başladı, münasibətləri düzəltdi. Ondan sonra Elçibəyin Moskvaya səfəri oldu. Moskva isə onu qəbul eləmir. Bax, belə bir zamanda Heydər Əliyev Naxçıvanın Ali Məclisinin Sədri ola-ola Rusiyada böyük hörmətlə qarşılanırdı, Elçibey isə Azərbaycanın rəhbəri olmasına rəğmən, Moskvada arzuolunmaz şəxs kimi görünürdü. Təsəvvürünüzə gətirin, AXC-Müsavat hakimiyyəti yaxın və uzaq ölkələrlə münasibətləri korlamışdılar. Gah Çinə bayraq sancırdılar, gah da iddia edirdilər ki, Orta Asiyada, məsələn, Özbəkistanda demokratiya yoxdur. Onlar hər tərəflə münasibətləri pozaraq çox çıxılmaz bir vəziyyət yaratmışdılar.

“Ulu Öndərin Bakıya səfəri zamanı da bir sıra insidentlər yaşanmışdı...”

-Bəli, özü də dəfələrlə. Xatırladım ki, həmin ərəfələrdə Ulu Öndər Bakıya - qardaşı Həsən Əliyevin yas mərasiminə gələrkən o zamankı iqtidar bəyan etmişdi ki, Heydər Əliyevin təhlükəsizliyinə zəmanət vermirlər. Həmin vaxtlar mən də bir neçə dəfə Ulu Öndəri müşahidə etmişəm və onda da şahidi olmuşam ki, ona qarşı nə qədər maneələr törədilirdi.

“Partiya olaraq biz Heydər Əliyev üçün 40 maşından ibarət mühafizə dəstəsi yaratdıq”

Və belə olan vəziyyətdə, yeni hökumət zəmanət verməyi bir halda biz bildirdik ki, Ulu Öndərin təhlükəsizliyinə özümüz, partiyamız zəmanət verəcəyik. Partiya olaraq biz Heydər Əliyev üçün 40 maşından ibarət mühafizə dəstəsi yaratdıq. Biz onu aeroportdan qarşıladıq və getdik yas yerinə. Səhəri gün isə qəbir üstünə getdik. Hətta həmin vaxtlarda o zamankı hakimiyyət İlham Əliyevin Naxçıvana - atası ilə görüşməyə getməsinə müxtəlif əngəllər yaradırdılar. Lakin buna baxmayaraq özüm də daxil olmaqla bir neçə dəfə İlham Əliyevi Naxçıvana müşayiət etmişəm.

Qeyd edim ki, o vaxtı, yəni Heydər Əliyev Bakıda olarkən Bakı şəhəri Baş Polis İdarəsinin rəisi bizə yaxınlaşdı ki, siz şəhəri tərk edin, çünki sizin şəhərdə hərəkət etməyiniz ictimai-siyasi sabitliyi pozur. Çünki xalq Heydər Əliyevi görür və ona yaxınlaşırdı, onunla salamlanırdılar.

“Bu olaydan sonra

Murtuz müəllimə qarşı ağır xəsarətlər yetirildi, onun ayağını və əlini sındırdılar”

O zaman 26 Bakı komissarı adlanan indi isə Sahil bağı adlandırılan məkanda böyük bir kütlə toplaşdı, hamı qaçdı Heydər Əliyevə tərəf, kimlərsə onu qucaqlayır, kimlərsə özünün böyük ağsaqqalı qismində onun əlindən öpürdü. İndi təsəvvürünüzə gətirin - Naxçıvan Ali Məclisinin Sədri, dünya miqyaslı siyasətçi, böyük şəxsiyyət, Azərbaycanın qurucusu Heydər Əliyevin xalq tərəfindən hədsiz rəğbətə qarşılanması qarşı Bakı şəhərinin Baş Polis İdarəsinin rəisi manea törətməyə çalışır və deyir ki, siz ictimai-siyasi sabitliyi pozursunuz və s. Yəni onlar bu idi, onların qavrayış tərzləri bundan artıq deyildi. Bizi qoruya qonara, görün indi o boyda nəhəng şəxsiyyət belələrinin hansı əməllərini görür! Və bu cür hallar onlarla idi. Bu olaydan sonra Murtuz müəllimə qarşı ağır xəsarətlər yetirildi, onun ayağını və əlini sındırdılar. Ümumiyyətlə, partiyanın bütün fəalları zənglər edilirdi, "91"lərin bir hissəsini prokurorluğa çağırır döyürdülər ki, öz imzalarından imtina etsinlər. Heydər Əliyev haqqında məqalə yazanları həbs edirdilər və bütün bunlar ağır repressiyalar idi. Ona görə də biz hər zaman xatırlamalıyıq ki, YAP hansı şəraitdə, hansı vəziyyətdə yaradılıb.

“Siyavuş müəllin, YAP-ın rayon təşkilatlarının yaradılması hansı proseslərdən keçib?”

- Partiyamız təsis olunduqdan sonra rayon təşkilatlarının yaradılmasına başlandı və onda da AXC hakimiyyəti bütün respublika üzrə fəvqəladə vəziyyət elan etdilər ki, bu prosesin qarşısı alınsın. Müxtəlif yerlərdə, regionlarda görüş zallarını və s. yerləri bağladılar ki, toplantılar keçirilməsin. YAP-a Bakıda qərargah vermədilər. Biz Bakıda riyaziyyat institutunun iki otaqlı məkanında yerləşdik. Bu otaqlar da "SƏS" qəzeti ilə şərikli idi (gülür-R.R.) Doğrudan da, Ulu Öndərimizdə olan dözümlü, səbir həmin proseslərin aşılıb-keçməsinə səbəb oldu. Əlbəttə ki, bütün bunlar bizə ruh yüksəkliyi verirdi.

“Biz deyə bilirik ki, YAP yaranarkən artıq xalqımızın qələbə əzmi də həmin vaxtdan yarandı?”

-Deyim ki, təməl, əsas məhz onda qoyuldu. Əgər bu gün Azərbaycan güclü, qüdrətli, müstəqil, beynəlxalq aləmdə öz sözünü deyən bir dövlətdirsə, bütün bu uğurların hər birində Yeni Azərbaycan partiyasının yeri və rolu mövcuddur. Yəni bu mütləq bir reallıqdır. Əgər Ümummilli Lider Heydər Əliyev və Yeni Azərbaycan Partiyası olmasa idi indi müstəqil Azərbaycan da olmazdı. Çünki hər şey bizim gözlərimizin qarşısında idi. Ölkədəki hərc-mərclik, kim ucadan qışqırırdısa onu getirib vəzifəyə təyin edirdilər. İdarəçilik sıfır həddində idi. Kənd təsərrüfatı, heyvandarlıq sahəsi yox olmuşdu. Müstəqillik isə əldə gedirdi. Bütün bunları təzədən yaratmaq, qurmaq kimi işlərin öhdəsindən yalnız və yalnız Heydər Əliyev kimi dahi şəxsiyyət gələ bilərdi.

“Partiyanın gələcəyini necə görürsünüz?”

- Bilirsinizmi, hər bir partiyanın gələcəyi onun təməlindən asılıdır. YAP-ın gələcəyi əlbəttə ki, daha böyük uğurlara doğru inkişaf edir. Bir vaxtlar deyirdilər ki, YAP şəxsiyyət ətrafında yaranan partiya deyil, yəni ideya ətrafında yaranan partiya deyil. Biz isə deyirdik ki, ideyanı məhz şəxsiyyət irəli sürə bilər. Adi adam necə ideya verə bilər?

“YAP-ın Proqramında qeyd edilənlərin hər biri Azərbaycanın Konstitusiyasında da yer alıb”

Bu baxımdan, YAP-ın ideyasını da məhz Ümummilli Lider Heydər Əliyev verib. Partiyanın Nizamnaməsi, Proqramı bu gün də nöqtəsi və vergülünə qədər dəyişilməyib. Bu inkişaf, tərəqqi Proqramıdır və hazırda da öz uğurlu sözünü deməkdədir. Sosial ədalət, demokratiya dəyərləri, hüquqların və azadlıqların qorunması və s. Həmçinin, YAP-ın Proqramında qeyd edilənlərin hər biri Azərbaycanın Konstitusiyasında da yer alıb.

“Siyavuş müəllim, sonda istərdik ki, bəlkə də heç yerdə demədiyiniz bir fikrinizi ilk dəfə olaraq "SƏS" qəzetinə açıqlayasınız. Bu söz həm də cəmiyyətimizə, gənclərimizə də bir xatırlatma olsun...”

- Elə bir söz var və o da Ümummilli Liderin sözüdür. Bir nəfər Naxçıvanda olan Ulu Öndər Heydər Əliyevə sual verdi ki, Heydər Əliyev, hər şeyin ölçüsü var. Məsələn, elektrik, çəkinin, uzunluğun, suyun və s. ölçü vahidləri mövcuddur, bəs sədaqətin, məhəbbətin bir ölçüsü varmı? Ulu Öndər dedi ki, var.

Bizim gənclər, partiyamızda olanlar öz işlərinə, fəaliyyətlərinə, Ümummilli Liderin yoluna, partiyanın Sədri, Prezident İlham Əliyevin yoluna sədaqətli olsunlar”

Və hamı gözləyirdi ki, belə bir ölçü vahidi necə adlanır? Heydər Əliyev dedi ki, sədaqətin, məhəbbətin ölçü vahidi zamandır. Onu zaman göstərir. Mən də hesab edirəm ki, bizim gənclər, partiyanızda olanlar öz işlərinə, fəaliyyətlərinə, Ümummilli Liderin yoluna, partiyanın Sədri, Prezident İlham Əliyevin yoluna sədaqətli olsunlar. Çünki insanlardan tələb olunan əsas amil sədaqət və əqidədir. Əgər bunlar olmayacaqsa, nə qədər peşəkar olursa-olsun, o düz adam ola bilməz. Onu da təbii ki, zaman göstərir. Məsələn, biri vəzifədə olarkən deyir ki, mən bu siyasi yolda üçün canımdan da keçərəm, amma çıxarılan kimi gedir-oturur Əli Kərimlinin qucağında. Ona görə də zaman göstərir kimin-kim olduğunu. Bax, bu nüansı gənclərimiz həmişə yadlarında saxlasınlar.

Müsahibəni aldı Rövşən RƏSULOV